

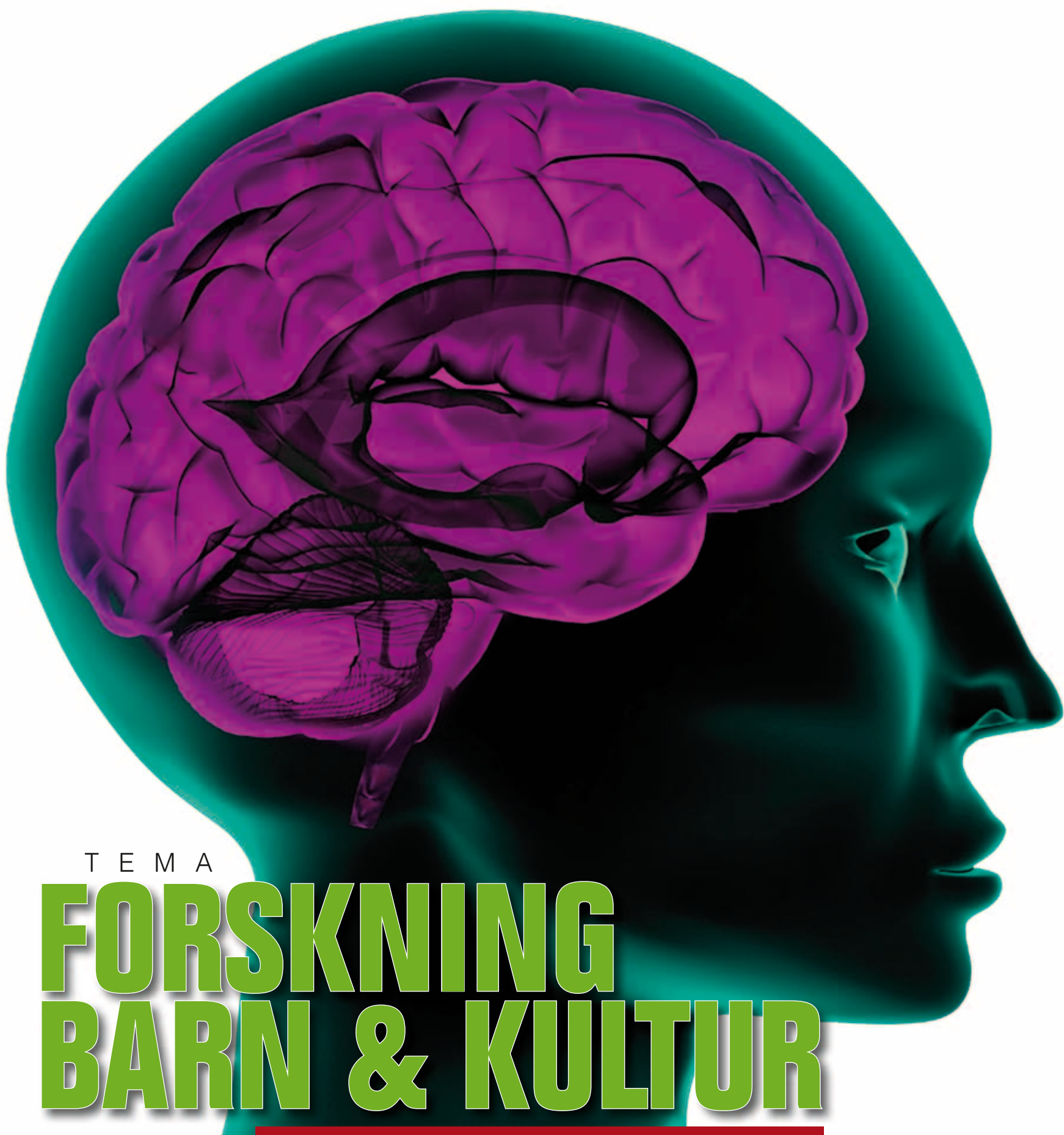
- Små barns hjärnor
sid 4-5
- Forskning efterlyses
sid x
- Mozart-effekten?
sid 11-12

Nr 4 Sep 2012

Kultur SMÖCKAN

Utgiven av Sveriges Musik- & Kulturskoleråd – SMoK

- Musik och hjärnan
sid 14-15
- Cirkus
sid 16
- Kulturskola 2030
sid 20

TEMA

FORSKNING BARN & KULTUR

SLAGKRAFTIG KULTURTIDNING

Ledaren

Det är naturligtvis helt oacceptabelt!

Många barn får vänta i tre fyra år innan de erbjuds en plats på önskat instrument. Vad tycker SMoK om det? Frågan ställdes av reportern på Dagens Eko i ett telefonsamtal som avbröt ett av vardagens många sammanträden.

Det tycker SMoK naturligtvis är helt oacceptabelt! Att vänta på sin tur och ha tålmod är egenskaper som naturligtvis behöver tränas. Det lilla barnet måste öva upp den färdigheten. Ju äldre och mognare en människa blir förstår hen att det inte alltid är läge för omedelbar behovstillfredsställelse. Men att behöva vänta år ut och år in på att få börja med ett efterlängtat ämne på kulturskolan är inte OK. För en verksamhet kan det vara praktiskt med kö så man kan fylla på när det blir tomma platser. Det är också kanske en fjäder i hatten att skolan är så populär att det finns många i kö. Men för den som står i kö är det inte särskilt roligt.

Varför är det då så långa köer? Varför kan man inte anställa fler lärare?

Jag tror det huvudsakligen beror på tre anledningar: **För lite resurser, avsaknad av nationellt styrdokument samt behov av förändrade pedagogiska metoder.**

Många skolor upplever att resurserna inte ökar i den omfattning det skulle behövas för att möta nya framväxande behov. När barnantal växer och köerna ökar behöver förstås lämpliga tjänster också öka. Men många kommuner kämpar med sämre ekonomi vilket avspeglar sig i tuffare prioriteringar. Men för att bygga ett hållbart samhälle behövs det mer än gator, broar och avlopp. Det är naturligtvis helt nödvändigt att satsa på kultur och skapande som bygger upp gemenskap och sammanhållning.

Det saknas ett nationellt uppdrag som tydliggör inriktning och uppdrag för kulturskolorna i vårt land. Det skapar en osäkerhet kring vad som är mål och mening. Musik- och kulturskolorna styrs av kommunalpolitik och färgas av lokala förhållanden. Beroende på politikernas kunskap och vilja präglas verksamhetens utformning. Ibland till det bättre ibland till det sämre. Men ett långsiktigt strategiskt nationellt tänkande skulle gagna en samlad kraft för barns kulturella utveckling. Hör verksamheten till skola eller kultur eller kanske både ock? Det gör det svårt att prioritera mellan allt det vi är vana att göra och allt det

som vi önskar att göra. Hur starka traditionsbevarare ska vi vara och hur mycket kundanpassade ska vi vara? Den osäkerheten gör det oklart hur vi ska tänka långsiktigt. Vilken fot man än väljer känns det fel och köerna växer... Det är naturligtvis oacceptabelt. Diskussioner kring kulturskolan som skolform eller hur en kulturskolelag skulle se ut pågår för fullt i olika forum. Här efterlyses kunniga och engagerade politiker i viktiga processer.

Det tredje perspektivet handlar om ett pedagogiskt utvecklingsarbete som behöver göras av musik- och kulturskolan själv. Hur och vad ska vi göra för att smart och effektivt få barn och ungdomar att komma igång? Det pratas ibland inom musikundervisningen om "20-minuters-fällan" och hur undervisningsformer satt sig i tunga hjulspår. Samtidigt växer det fram spännande metoder och arbetssätt som kreativa pedagoger utvecklar. Hur kan vi på ett nationellt plan bättre lära av varandra, dra nytta av goda exempel? Hur kan forskningen stödja ett synliggörande av kulturskapandets effekter? Hur kan vi utveckla smartare sätt att slussa in barn snabbt till det de vill. Här tror jag framförallt sång- och instrumentundervisningen står inför den största utmaningen. Ett traditionellt tänkande som instrumentskola med orkesterfokus har länge präglat organisation och utformning. Vad händer om vi utgår från samspel och musikaliska grundfundament i första hand och instrumentspecifika tillämpningar i nästa moment? Skulle det kunna öka barns möjligheter att snabbare komma in t ex på piano och gitarr som är typiska instrument med långa köer på de flesta ställen. Dessa instrument tillsammans med slagverk och sång är ju grundinstrument i vår samtida kultur. Därifrån kan upplevelser breddas och intresse för flera instrumentgrupper väckas. Det handlar om att respektera barnen och ge dem en plattform för att kunna uttrycka sig och berätta om sitt liv och vem de är. Det är naturligtvis en underbart inspirerande uppgift att låta sig utmanas av! Forum som K2030 kommer framöver att bjuda på sådana tillfällen då vi får bryta ny mark tillsammans.

INGER CARLÖNBERG
ORDFÖRANDE, SMoK

INNEHÅLL

Ledaren	2	Elever blir lärare	7	TV-spel	17
Små barns hjärnor	4-5	Språk och kunskap	8-9	KRUt-X	18
Forskning efterlyses	6	Mozart-effekten?	11-12	Kulturskola 2030	20
		Musik och hjärnans utveckling	14-15	Saxat	22
		Cirkus	16-17	Nytt från SMoK	23

Kultur
SMoCKAN

ANSVARIG UTGIVARE
Inger Carlönberg, SMoK

REDAKTÖR
Håkan Sandh,
0708-31 74 98,
hakan.sandh@smok.se

PROJEKTLEDARE
Jan Dylicki, 0660-29 99 57
jan.dylicki@agrenshuset.se

ANNONSER
Jan Dylicki, 0660-29 99 57
jan.dylicki@agrenshuset.se
Annonspislista kan laddas ned som pdf-fil
från hemsidan www.agrenshuset.se

GRAFISK FORMGIVNING
Johnny Altelind, 0660-29 99 66
johnny.altelind@agrenshuset.se

REPRO • PRODUKTION • TRYCK
Ågrenshuset, Bjästa

MEDVERKANDE I DETTA NUMMER
Inger Carlönberg, Anette Bodinger,
Anika Agebjörn och Håkan Sandh
Extra redaktör: Mona Holmfors,
Popular Projects

OMSLAGSBILD:
Hjärnans utveckling hos små barn.

NÄSTA NUMMER
kommer ut v. 44

MANUSSTOPP
för annonser: 12 oktober

SMoK Sveriges
Musik- och
Kulturskoleråd

*Kultursmockan utges av SMoK,
Sveriges Musik- och Kulturskoleråd*

KULTURSMOCKAN
Ågrenshuset Produktion
Flygelvägen 3, 893 80 Bjästa
Tel: 0660-29 99 50
Fax: 0660-29 99 79

Tipsa Smockan!
Tfn 0708-31 74 98 Håkan Sandh

Bagatell musikprodukter

Välj bland hundratalet produkter på vår hemsida: www.bagatell.se

Här följer några smakprov.

Nyheter från Bagatell

Med våra nya "Teleskop Harmony" från **Manhasset** kan man lagra 25 notställ i rad på bara två meter. Perfekt för de trångbodda. I övrigt samma geniala konstruktion som våra övriga Teleskopsnotställ dvs. Inga skruvar, bara att trycka och dra. Vagnar finns som tillbehör. **10 års garanti.**

Teleskop Harmony

Lilla Gaspallen

En ny Pianopall från Bagatell. Något mindre och smidigare än storebror, men absolut lika stabil och solid.

Pris: 1800 kr exkl. moms

Sittdyna: 50 x 33 cm

Höjd: 42-60 cm

Kontakta oss på:

info@bagatell.se

Tel.: 013-527 50

Bagatell 1

Från 7 500 kr

En vagn kommer lastad...

- Med världens mest sålda notställ
- Liten vagn + 12 notställ – 7500 kr (exkl. moms)
- Stor vagn + 18 notställ – 10 000 kr (exkl. moms)
- Marknadens mest praktiska och prisvärda vagn och notställ

Läs mer på **Bagatell 2**

Bagatell 3

KLAVERNOSTÄLL

450:-

"Nothajen" slukar alla dina notblad, böcker och pärmar. Köp 4 betala för 3.

Bagatell 5

Akustiskärmar

Skydda elevernas hörsel i tid! Möblera om på några sekunder med vårt flexibla plexiglassystem.

- Akustiskärm för orkester, slagverk, brass, etc. 2595 kr (exkl. moms)
- Paketpris: 3 set för 6900 kr (exkl. moms)
- Akustiskärm på notställsfot 1080 kr (exkl. moms)

Bagatell 8

Teleskop Dirigent Regal

Flagskeppet bland våra dirigentnotställ. Här finns allt som en dirigent kan önska sig. Som alla våra "Teleskop" finns inga skruvar - alla inställningar sker sekundsnabbt och kan ändras under pågående spel. En generös hylla med plats för div. tillbehör. De dubbla benen gör "Dir Regal" till det stadigaste av stadiga. En ny finess: Bakom skärmen finns ett extra fack för övriga partiturer och stämmor. Välj till vår "strålände" belysning.

Pris: 2995 kr till en flygel (exkl. moms)

Pris: 695 kr till ett piano (exkl. moms)

Bagatell 2

Köp 6 betala för 5

TELESKOPET

Världsledande – med bl.a. 85 % av den amerikanska marknaden och 75 % av den franska. Inga skruvar - bara att dra upp och ner. Snygg design som passar i alla miljöer. Finns i olika modeller

Teleskop transport lättvikt

Bagatell 4

"Sitt rätt"

ORKESTER/KÖRSTOL

Prova Bagatells sittriktiga orkester/körstol. "Sitttra" finns med fasta ben eller med justerbara fram- och bakben. Staplas smidigt på våra vagnar.

Bagatell 6

PIANO-GASPALLEN standard

Sluta skruva! Pianopall med dubbla gasfjädrar höjer och sänker stolen som vilken kontorsstol som helst. Stabil stryktålig stålkonstruktion med stoppad sits.

Gaspallen Ergo med justerbar lutning.

Bagatell 9

Orkester/körpodier

Flexibelt lättvikts podie-system i aluminium för scenbyggeri med obegränsade möjligheter. Alla benlängder med snabbkoppling.

Pris: 2995 kr till en flygel (exkl. moms)

Pris: 695 kr till ett piano (exkl. moms)

Bagatell 7

Flygel- och pianomedar

Passar till alla pianon och flyglar. Kullagrade dubbelhjul av hög kvalitet. Mycket enkelt att montera för den som är lite händig (bruksanvisning medföljer). Instrumenten kan sedan lätt flyttas av en enda person.

Pris: 2995 kr till en flygel (exkl. moms)

Pris: 695 kr till ett piano (exkl. moms)

Medar flygel

Medar piano

T E M A FORSKNING

I detta nummer av Kultur-Smockan har vi samlat en del artiklar om barnkulturforskning i allmänhet och den forskning som finns med anknytning till kulturskolan i synnerhet. Detta har vi lyckats göra med hjälp av Mona Holmfors, Popular Projects, som fungerat som extra redaktör för detta nr och sammanställt en del av den aktuella forskningen.

Just nu finns inom forskningsvärlden ett stort fokus på forskning som kopplar samman lärande och ny kunskap om hjärnan. Den är mycket spännande och pekar framåt mot hur kulturskolorna har möjlighet att arbeta i framtiden.

Det som tyvärr saknas, som Maria Calissendorff skriver i en av artiklarna, är forskning som är mer direkt kopplad till kulturskolans verksamhet. Vad vet vi om olika undervisningsformer? Vad lär sig en elev under en lektion? Vad skiljer lärandet i grupp från den enskilda musiklektionen? Den typen av frågeställningar är väldigt sällsynta och skulle naturligtvis, om de beforskades, också kunna skapa underlag för en kulturskola som bygger mer på vetande än tyckande. Det är en utveckling som är mer än önskvärd.

Trots denna brist på forskning inom kulturskolan finns det mycket forskning som är värd att ta del av. Detta är ett försök att presentera den på ett attraktivt sätt. Med anledning av detta har vi också tryckt upp tidningen i fler exemplar än vanligt för att kunna sprida den på bok- och biblioteksmässan i Göteborg.

*Varsågod!
Trevlig läsning!*

*Hugo Lagercrantz, professor
och överläkare, Astrid
Lindgrens Barnsjukhus
Foto: Hugo Forsell
Hjärnfonden*

Små barns hjärnor utvecklas i en rasande fart

– Barn behöver inte ständig stimulans. Det viktiga, även för deras hjärnors utveckling, är att vara en närvarande förälder, säger Hugo Lagercrantz, professor i barnmedicin vid Karolinska Institutet.

Kring sekelskiftet var den allmänna uppfattningen att barnets förmåga främst var genetiskt bestämd. Men det som är intressant, menar Hugo Lagercrantz, är att människan har en väldigt lång barndomstid.

– Det är den långa barndomen som är vår styrka. Det är förstås viktigt att ha vissa anlag men det är också viktigt att man förvaltar barndomen och utnyttjar de anlag som finns. Hjärnan måste stimuleras under vissa kritiska faser för att kunna utvecklas. Om man t ex ska bli violinist gäller det att börja tidigt, annars är det nästan omöjligt att bli en musiker på toppnivå.

Helt klart är att små barns hjärnor utvecklas i en rasande fart, i treåringens hjärna bildas upp till en miljon synapser – i sekunden! Den enorma hjärnkapaciteten under de tidiga åren verkar, förutom att styra över kroppen, vara designad för språkinläring.

– Finns det en chans till tvåspråkighet före tre års ålder ska man ta den chansen förstås. Undersökningar visar att barn börjar känna igen modersmålets vokaler redan när det ligger i mammans mage. Och i treårsåldern kan ett barn lära sig flera språk vid sidan om varandra utan att blanda ihop dem. Men om möjligheten inte utnyttjas försvinner dessa dedikerade synapser och därmed också de fördelar som en gång fanns vid språkinläring.

INGEN STRESS

Hugo Lagercrantz är dock noga med att påpeka att man inte ska stressa barnet. Man behöver inte gå på babysim, bio och resa till Thailand på semester med ettåringar. Det räcker långt med att prata, sjunga, spela och läsa ramsor för att barn ska utveckla sina förmågor.

– Små barn behöver stimulans, men måttlig. Att vara en närvarande förälder räcker långt. Liksom att inte placera barnet framför en skärm, eller att låta barnet leka i sandlådan medan man själv stirrar på en skärm och kollar e-post i stället för att ägna sig åt barnet. Att barn sitter framåtvända i barnvagnen tycker jag också är helt förkastligt. Grunden för all inläring och utveckling är hämning, och det blir svårt om barnen inte ser sina föräldrar.

Viktigt är också att barn får leka.

– I leken lär sig barn både motorik och empati. Och att pojkar slåss, brottas och skuggboxas är bra. Om de bara ser våld på TV eller i form av dataspel kan hjärnan inte leva sig in i vad våldet orsakar. Att uppleva smärta lägger grunden för medkänsla med andra som drabbas av våld.

Hugo Lagercrantz råd till föräldrar:

• PRATA, PRATA, PRATA

Prata massor med din bebis, redan från början. Kommunikationen startar direkt efter födseln och är första steget till att barnet lär sig prata. Att ha sitt barn i knät varje dag, rimma och ramsa och läsa böcker är viktigt.

• LYSSNA PÅ DITT BARN

Barn är olika och utvecklas olika. Ett barn mår bra av att börja i förskolan vid ett och ett halvt års ålder medan ett annat mår bättre av att stanna hemma längre. Vi vill gärna att det ska vara lika för alla, strömlinjeformat, men det är inte så enkelt. Se till ditt barns behov så ofta det bara går.

• ÄR BABYSIMMET FÖR DIN SKULL?

Många vill ha det till att babysim är bra för utvecklingen, men det är varken dåligt eller viktigt för barnet. Visst kan du som förälder gå på babysim men gör det för din skull, för att du är uttråkad hemma eller måste få träffa andra vuxna. Moderna föräldrar har svårt att bara vara hemma och därför ökar alla de här akti-

viteterna. Bebisen blir inte alls lycklig av aktiviteter, däremot av att få sitta i knät varje dag.

• SLUTA VÄND BEBISEN FRAMÅT I BARNVAGNEN

Bebisar och barn under två år ska helst åka bakåt och se den förälder som kör vagnen. De bryr sig inte ett dugg om utsikten, bilarna eller djuren efter vägen utan vill och behöver se och kommunicera med sina föräldrar.

• BARN SKA INTE TITTA FÖR MYCKET PÅ TV

Barn under två år ska inte alls titta på tv. Det finns en del studier som visar att tv-tittande lätt innebär för många intryck för små barns, inte helt utvecklade hjärnor. Barn som är över två år kan titta på ett barnprogram varje dag, men låt alltid barnet se programmet tillsammans med dig eller med någon annan vuxen person. En viktig tanke är att de minsta barnen sällan har något utbyte av att titta på tv utan det är något som föräldrarna tror.

• LÄS FÖR DITT BARN

Om du ska köpa något till ditt barn, köp en bok. Det är otroligt viktigt att läsa för barn. I dag vet vi att läsandet minskar och det är synd. Böcker i tidig ålder gör att barnet snabbare utvecklar tal och språk. Att läsa högt för barn är också en kommunikation med föräldern, som är bra på flera vis. Att lyssna på sagor på CD är inte alls samma sak.

Källa: *I Barnets Hjärna* av Hugo Lagercrantz (2012).

Text: Anette Bodinger

EFTERLYSES:

Forskning kring kulturskolans effekter

Många tackar musik- och kulturskolan för Sveriges framgångsrika musikexport. Men det är bara antaganden. Forskning saknas och orsakerna är flera.

– Ämnet är svårt att avgränsa och spänner över en rad olika discipliner. Dessutom är det svårt att hitta finansiering, säger Maria Calissendorff, fil.dr. och lektor i musikpedagogik.

Maria Calissendorff delar sin tid mellan Stockholms Musikpedagogiska Institut (SMI) och Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (KMH). Under årens lopp har hon handlett uppsatser på alla nivåer, från specialarbeten till doktorsavhandlingar. Vad studenterna har valt att fokusera på har skiftat och omfattat alltifrån ofödda barns musikupplevelser till musiklärares arbetsförhållanden och professionella musikers övande. Men när det kommer till forskning om kulturskolans effekter lyser uppsatser i allmänhet och forskning i synnerhet med sin frånvaro.

– Musik- och kulturskolan är tyvärr ett mycket eftersatt område inom forskningen. Det är ett brett ämne som spänner över flera discipliner och därför svårt att avgränsa rent vetenskapligt.

Ett arbete som ändå snuddar vid ämnet är Kristina Holmbergs doktorsavhandling från 2010. Hon har genom gruppintervjuer forskat i hur lärare på musik- och kulturskolan ser på sin undervisning och verksamhet, och även vad de uttrycker om sig själva och sina elever. Det visar sig att lärarna anser att undervisningen ändrats från att vara hantverksbetonad till att istället kunna tillgodose vad eleven har intresse av att lära sig för stunden. Detta, menar de, gör att verksamheten snarare stämplas som en fritidsaktivitet, än en traditionellt utbildande verksamhet. Lärarna upplever också att deras kompetens inte kommer till sin rätt och att syftet med verksamheten ändrats.

– Vi vet att lärarna upplever att de måste underhålla sina elever i större utsträckning än tidigare. Men det är ingen som har tittat på det i ett större perspektiv och vad kulturskolan skulle ha för effekter. Jag törs nog påstå att det inte finns någon forskning kring det, säger Maria Calissendorff.

Hon påpekar att flera kulturministrar har lyft fram den kommunala musikskolan som en viktig faktor bakom Sveriges blomstrande export av populärmusik.

– Men här kan man fråga sig om det verkligen är hela sanningen. Så vitt jag vet har många av de framgångsrika artister som åsyftas inte gått i musik- och

kulturskolor. Det vore intressant att få veta vad som verkligen ligger bakom framgångarna. Som det är nu finns det bara lösa antaganden. Det forskas väldigt lite kring detta och det borde göras fler tvärvetenskapliga studier, men vem ger pengar till det?

PUSSELBIT

Till hösten hoppas Calissendorff på att få sätta i gång med ett nytt forskningsprojekt som skulle kunna fungera som pusselbit till en mer övergripande undersökning om kulturskolans effekter.

– Det finns en oro för att nivån på orkestermusiker i landet sjunker, samtidigt som eleverna i musikskolan inte har något större intresse av att spela i orkester. Men det finns några musikskolor som lyckats med att ha fungerande orkestrar. Vad är det de har gjort? Och hur är det egentligen med utbildningen, utbildas man till en orkestermusiker eller utbildas man snarare till solist? För att försöka få svar på dessa frågor har jag tillsammans med två kollegor ansökt om bidrag för att studera hur man utbildar till orkestermusiker. Forskning kring musikskolor är som sagt inte ett prioriterat område, men jag hoppas på det bästa.

Text: Anette Bodinger

Motala kommun söker

Chef till Kulturskolan

Mer information på motala.se/jobb

I Motala står människorna och möjligheterna i fokus. Här älskar vi vår vattenrika livsstil och drar nytta av den unika boendemiljön med stadsliv och natur i ett.

AMATÖR, MUSIKSTUDENT ELLER YRKESMUSIKER?

Hos oss hittar du ett brett sortiment av stråkinstrumentet för just dig. Vi har instrument i alla prisklasser. Även tillbehör så som stråkar, strängar, stöd, hartsch, etuier etc.

Vi skickar alltid över hela landet med buss eller post för snabb och säker leverans.

Ta en titt på hemsidan och hör av dig så ska vi hjälpa dig med det du behöver.

Vi finns inte längre bort än ett telefonsamtal eller mail.

Välkommen!

Mattias Sandlund

din fiol.

GERINGSGATAN 2 · NORRFJÄRDEN
TEL: 0911-20 94 71 · 070-300 00 10
INFO@DINFIOLE.SE · WWW.DINFIOLE.SE

Elever blir lärare

Med en frågvis lärande agent i datorn lär sig särskilt svaga grundskoleelever matematik lättare. Kognitionsvetaren Annika Silvervarg vid Linköpings universitet är en av dem som varit med och vidareutvecklat spelet.

Datorfiguren Eli kan verka lite trög. Hen frågar och frågar. Skolbarnens uppgift, i matematikspelet, är att lära Eli hur spelet går till. Men Eli förstår inte alltid, utan frågar om och frågar om tills hen har fått en förklaring som hen är nöjd med. (Ja, Eli är varken en hon eller han).

– Eleverna blir lärare, säger Annika Silvervarg, de ska lära datoragenten hur spelet går till. När de spelar tittar datoragenten på och ställer frågor. Eleverna tvingas reflektera för att kunna svara.

Spelet är utvecklat för elever på lågstadiet och tränar dem i att gå mellan entals- tiotals- och hundratalspositioner. Att till exempel dra 3 från 12, eller lägga till 5 till 9. Det utvecklades ursprungligen av Lena Pareto, Höghskolan i Väst, och har vidareutvecklats i ett samarbete mellan Linköpings och Lunds universitet. Idag är det på väg att spridas ut på skolor i landet.

Annika Silvervarg forskar i kognitions-

vetenskap. I botten har hon en doktors-examen i datalogi. Hennes forskningsområde är lärteknologi.

– Den här forskningen är ganska unik i Sverige. Lärteknologi har hittills mest förknippats med distansutbildning. Det här är ett nytt användningsområde.

Annika Silvervarg, kognitionsvetare.

UTMANING

Särskilt svaga elever lär sig mycket på datorspelet. Rädslan att misslyckas blir inte så stark jämfört med en vanlig matteövning. Det säger Agneta Gulz till tidningen LUM vid Lunds universitet. Hon

har tidigare arbetat i Lund, men har numera sin bas vid LiU där hon är en av forskningsledarna i kognitionsvetenskap.

– Vi vet ju att effektiv inlärnin g kräver att man vågar pröva gång på gång, med risk att göra fel.

Datoragenternas egenskaper och personligheter utformas utifrån intervjuer med elever i olika skolor. Dialogen mellan elev och agent utvecklas utifrån de data som samlas in när eleverna spelar. Deras diskussioner med agenten finns ju sparade och kan analyseras i efterhand.

Det är den delen av forskningsprojektet som Annika Silvervarg arbetat med. Att exempelvis skapa androgyna datoragenter, utan en klar könstillhörighet, är ett medvetet val. Detta sedan kommentarer av typen ”Hon är ju jättekorkad – typiskt tjejer”, fällts om flickfigurer.

Den här sortens lärande datorspel finns mest inom naturvetenskap och matematik. Nu tar sig forskarna an en ny uppgift, att utveckla ett historiespel för datorn, tänkt att användas i mellanstadiet.

– Det är en större utmaning, säger Annika Silvervarg. Vi vill bland annat lära eleverna ett kritiskt förhållningssätt till hur historien berättas.

En annan stor utmaning är att utveckla spel som kan utmana även starka elever.

Text: Anika Agebjörn

"Språk och kultur går hand i hand"

– Det finns ingen specialdesignad språkmodul i hjärnan. Vi lär oss språk genom att koppla ihop det vi ser med vad vi hör. Språk och kultur går hand i hand, säger Francisco Lacerda, professor i fonetik vid Stockholms universitet.

Att lära sig språket är en process som kräver mer av vår hjärnas totala kapacitet än något annat. Trots detta har forskarna inte kunnat ge ett entydigt svar på hur det egentligen går till när ett barn lär sig att förstå och tala språket.

På 1950-talet lanserade den amerikanske lingvisten Noam Chomsky teorin att delar av den mänskliga grammatiken är nedärvda i hjärnan. Nativismen, som skolan kallas, fick stort genomslag bland språkvetare. Men vid Stockholms universitet pågår forskning som ger en annan bild av språkutvecklingen. Francisco Lacerda har under många år studerat hur

barn lär sig tala. Hans forskning visar att språket i hög grad är ett resultat av inläring och att barnets språkutveckling sker parallellt med den motoriska utvecklingen.

– Inom nativismen glömde man bort att barnet är naivt, och att det är en stor tillgång i inlärningsprocessen. I ett vuxenperspektiv blir allt så komplicerat, menar Francisco Lacerda.

Själv är han civilingenjör i botten och berättar att han hamnade i fonetiken av en slump.

– Jag började med att titta på talperception hos vuxna, alltså hur vi uppfattar

ljud. Sedan började jag fråga mig hur vi kommer dit? Det är långt ifrån självklart att det sätt vi uppfattar ljud på är något givet. För mig var det uppenbart att det någonstans måste finnas en interaktion mellan det man har lärt sig och det man förväntar sig. Mot den bakgrunden föll det sig naturligt att titta närmare på hur vi människor utvecklas från att vara helt språkokunniga, till att självklart kunna tala, och förstå, språk.

INTE SJÄLVKLART

För ett litet barn som kommer till världen är språket långt ifrån något självklart.

Arbetar du som musiklärare men saknar lärarexamen?

Kompletterande pedagogisk utbildning 90 hp
– ett nytt program med början 2013

Fristående kurser:

Kompositionsprojekt - orkestral jazzmusik 5 hp
KMH Kammarkör 5 hp

Anmälan senast 15/10

Konstnärliga utbildningar 2013: Anmälan senast 15/1

www.kmh.se

KMH

Kungl. Musikhögskolan
08-16 32 00
Valhallavägen 195
www.kmh.se

tonspråk

INSPIRATION FÖR LÄRARE

TONSPRÅK

Estetiska perspektiv
i skolans alla ämnen

Vänersborg 29 oktober 2012

Konst och kultur kan vara en del av alla ämnen i skolan, i samtliga årskurser, från förskola till högstskola.

Konferensen Tonspråk är en dag som riktar sig till alla lärare, oavsett skolform eller ämne.

Läs mer på www.kulturivast.se/tonspraak eller www.vanersborg.se/musik

Vänersborgs kommun

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Kultur i Väst

Itur nd"

– Fostret har blivit exponerat för språkljud i mammans mage men det vet inte vad det är. Ljudet som kommer fram till fostret är också filtrerat och kan liknas vid en diffus melodi, ungefär som att höra musik genom väggen i ett dåligt isolerat hotellrum.

Lacerda förklarar att barnet kommer till världen med en viss erfarenhet av de ljud det hört genom mammans mage. Ljuden blir intressanta för barnet för att de låter bekanta. Och talljud är mer speciella än andra ljud som inte har exponerats för fostret i lika stor utsträckning.

Hur vet då det lilla spädbarnet att ljudet som det hör till exempel är mammas prat och inte något helt orelaterat, som en buss som åker förbi? Francisco Lacerdas svar är att barnet inte vet det. Men barnet lär sig att systematiskt knyta ljud till syn- eller känselintryck. Att någon säger nalle, inträffar oftast samtidigt som barnet får välbekanta syn- och känselintryck av något mjukt, brunt och ulligt. Barnet lär sig därför att koppla ordet nalle till just nallen.

– Men därifrån till att själv kunna tala och kommunicera med ljud är det en mycket lång väg som är långt ifrån självklar. Spädbarnets språkutveckling är en fantastisk struktureringsprocess.

OLIKA KULTURER

Språkljud betyder ofta olika saker i olika kulturer. Med tiden lär vi oss att tolka in saker som passar i en kultur, som ett slags ramverk. Men riktigt små barn har inte den ramen, de kan inte relatera till någonting.

– För att komma fram till en viss uppfattning av vad ett språkljud har för innebörd krävs inskolning i det aktuella systemet och i kulturen, något som med tiden blir en självklarhet. Från början handlar det bara om att lyssna. Barnets språkresa blir att lyssna på samma sätt som andra i samma kultur och system.

I början är språkbehandlingen diffus. Lacerda berättar att den högra hjärnhalvan är närmast

sjukligt benägen att hitta strukturer.

– Det ser man ganska tidigt i barns utveckling. Vid sju- åttaårsåldern kommer vänstra hjärnhalvans aktivitet i gång. Och i stället för att bara intressera sig för gestalten så börjar man att se att det i mönstret finns taktill information.

Ta t ex ordet "mamma". I början står det för en rad olika saker som värme, mat och närhet. Det är ett begrepp av "mamma" som är helt annorlunda än det begrepp ett barn i tvåårsåldern har av samma ord. Då är "mamma" en kvinna. På sikt lär sig barnet även att skilja på olika mammor.

SOCIALISERING

Begreppen förändras alltså med tid, erfarenhet och behov. Det som barnet tränas i under en språkutveckling är att omgivningen på något sätt kommit överens om en viss användning av de akustiska symbolerna.

– Att kunna ett språk handlar inte enbart om att kunna översätta ett ord med andra ord eller att kunna uttrycka dem på ett korrekt sätt. Det blir väldigt konstigt om man talar grammatiskt korrekt hela tiden. Det uppfattas inadekvat för att man inte passar in i kulturen. Och just det är det stora problemet när man lär sig ett språk. Språkinläring, säger Lacerda, handlar nämligen till stor del om socialiseringsprocesser. Barnet får alla komponenter om hur språk och ljud ska användas vid olika tillfällen i samband med uppföstran.

– Översatt det till en vuxen människa, du kan inte automatiskt reglerna i andra kulturer. De måste du lära dig, språk och kultur går hand i hand.

Text: Anette Bodinger

Du vet väl att nyheter från andra media finns varje dag på

www.smok.se

Där kan du också skriva dina egna kommentarer!

Hyr ditt blås hos oss!

Sveriges bästa hyresvillkor! Vi har blåsinstrument från 110:- i månaden. Vid köp dras upp till 12 månaders inbetald hyra av från priset. Läs mer på **WWW.MUSICA-BLASEXPERTEN.SE**

MUSICA
blåsexperten

Telefon: 0491 120 40
musica.blasexperten@swipnet.se

Vill Du annonsera?

Slå gärna en signal så får du veta vad vi kan erbjuda för olika alternativ

Jan Dylicki 0660-29 99 57,
jan.dylicki@agrenshuset.se

musikförläggarna

**Musikförläggarna presenterar
Länsstudiedagar v.44 på följande orter:**

Uppsala – Uppsala musikkola, måndag 29 oktober
Borlänge – Borlänge musikkola, tisdag 30 oktober
Skövde – Skövde musikkola, onsdag 31 oktober

- Möt några av våra mest aktuella upphovsmän
- Provspela – diskutera - och upptäck de olika möjligheterna i materialen
- Bli inspirerad och dela med dig av egna erfarenheter till dina kollegor

Vi erbjuder heldags-workshop inom ditt ämnesområde: gitarr, stråk, blås, piano, sång, slagverk. Ta med ditt instrument! Dagen avslutas med val mellan olika pedagogiska workshops. Exempelvis Body Percussion, Ensemblemetodik för världsmusik och Digitala verktyg.

**För mer info och anmälan maila idalee.brandel@musikforlaggarna.se eller ring 08-783 88 37.
Kostnad 280 kr /deltagare inkl. lunch och fika.**

www.musikforlaggarna.se

OBS!
Svenska
Musikförläggarföreningen
har bytt namn till
Musikförläggarna

Mozart-effekten

– myt eller verklighet?

Blir barn smartare av att lyssna på Mozart? Myt eller verklighet? Teorierna går i sär. Men att musik, konst och andra estetiska aktiviteter bidrar till allas vårt välbefinnande, det skriver nog de flesta fortfarande under på.

Termen "Mozarteffekten" myntades 1995 av forskare på University of California, då de upptäckte att eleverna gjorde bättre ifrån sig på rumsliga IQ-test efter att de lyssnat på Mozarts musik, det vill säga tester kopplade till tid, rum och avstånd.

På 90-talet uppmärksammade också Frances H. Rauscher, adjungerad professor i kognitiv psykologi vid universitetet Oshkosh i Wisconsin, en Harvardstudie som funnit att musikers hjärnor ser annorlunda ut än icke-musikers. Detta gav henne blodad tand att fördjupa sig i musikens betydelse för barns kognitiva utveckling.

BÄTTRE IQ-TEST

Till den kognitiva psykologins huvudsakliga arbetsområden hör minne, perception, kunskapsrepresentationer, språk, problemlösning, beslutsfattande, medvetande och intelligens. Frågan Rauscher ställde sig, var huruvida musikers hjärnor ser annorlunda ut på grund av att de musicerar, eller, att människor med en särskild hjärnkonstitution blir musiker?

Tillsammans med Gordon Shaw och Katherine Ky från Center of Neurobiology of Learning and Memory, fördjupade sig Rauscher i ämnet. 1997 presenterade de sin forskning i Neuroscience Letters. Artikeln pekar på att 36 högskolestudenter som lyssnat till tio minuter av Mozarts sonat för två pianon, K 448, fick åtta till nio poäng bättre resultat på det spatiala IQ-testet enligt Stanford-Binet-intelligensskalan jämfört med kontrollgrupperna; det vill säga grupper som lyssnat till annan inspelad musik/instruktioner eller befunnit sig i tystnad.

– Effekten varade bara i cirka tio minuter. Ingen förbättring fanns efter att studenterna lyssnat på talade avslappningsinstruktioner eller befunnit sig i tystnad. De förbättringar vi kunde se fanns bara för den rumsliga uppgift vi gav.

KONTROVERSIELLT
Rauschers forskning är ganska kontroversiell. En del laboratorier har kunnat replikera effekten, andra inte. Skillnaderna tror Rauscher själv beror på att man använt olika metoder.

Den övergripande slutsatsen som kunde dras, var att hjärnbarkens respons på musik kunde liknas vid en mänsklig "Rosettasten".

Rosettasten är en stor svart stenplatta som hittades vid staden Rosetta i närheten av Alexandria under Napoleon I:s fälttåg i Egypten 1799. På stenen finns samma text skriven med tre skriftsystem, representerande två språk: egyptiska, dels som hieroglyfer och dels som demotisk skrift, samt antik grekiska skrivet med grekiska bokstäver.

Tack vare att stenens text finns på flera språk har den varit av avgörande betydelse för uttolkningen av de egyptiska hieroglyferna som utgör något av skriftspråkets bas. På samma sätt skulle således Mozarts musik slarvigt uttryckt ha en basal koppling till hjärnas rumsliga funktioner och knyta ihop dess processer på ett fördelaktigt sätt.

RUMSLIG INTELLIGENS

– Efter offentliggörandet av artikeln har jag och mina kolleger publicerat flera rapporter om de långsiktiga fördelarna med musikundervisning för barns rumsliga uppfattningsförmåga. Sammantaget tyder våra resultat på att barn under 6-7 år visar en ökad förmåga att kunna lägga geometriska pussel, bygga torn av block och genomföra andra rumsliga uppgifter. Rauscher framhåller också att kontrollgrupper av barn, till exempel de som inte fått någon musikundervisning, inte påvisade någon förbättring.

– Vi har funnit att effekten på rumsliga uppgifter varar upp till två år efter det att undervisningen avslutas, kanske längre. Liknande effekter har hittats av andra laboratorier, men vissa forskare tror att effekten är uppenbar för allmän intelligens, snarare än bara fysisk intelligens. Dock är det så att vi i vår forskning bara hittar effekter kopplade till rumslig intelligens; detta trots att vi även undersökt effekter kopplade till icke rumsliga uppgifter.

N NILSSON FIOLOGYGGARE AB
–1888

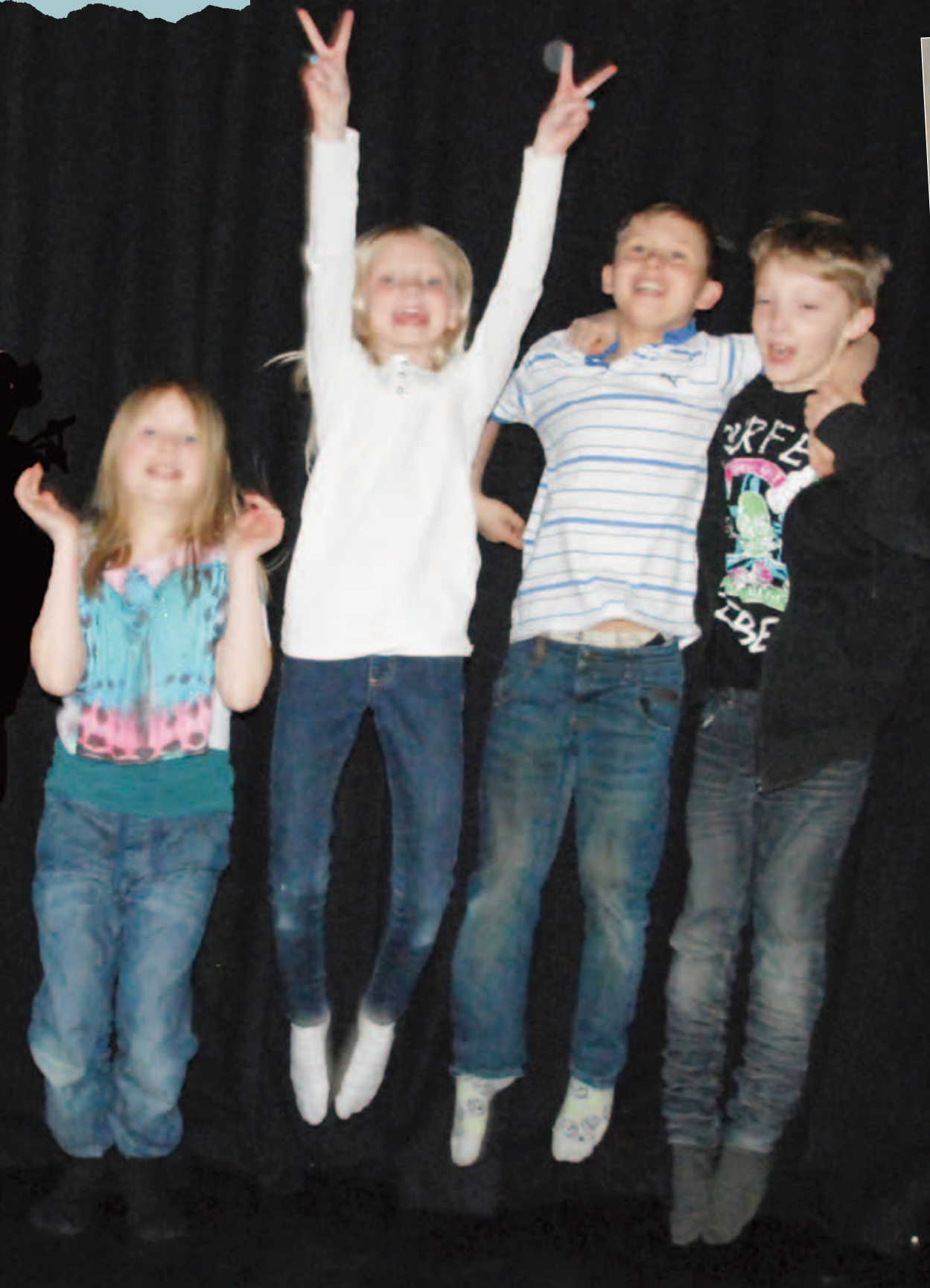
Fina stråkinstrument i alla prislägen

– Butik
– Reparationer
– Webbshop

www.fioler.se

Erikslustvägen 62, 216 18 Limhamn (Malmö)
Tel: 040-15 98 03, E-mail: info@fioler.se

Medlem av: E.I.L.A.,
V.D.G. och S.V.B.M.

Frances H. Rauscher, adjungerad professor i kognitiv psykologi vid universitetet Oshkosh i Wisconsin som på 90-talet presenterade banbrytande forskning om att Mozart gör barn smartare.

kan av geniet, personifierad av den mytomspunne Mozart.

Enligt Ruud är det högst osannolikt att myten om Mozarteffekten någonsin kommer att dö.

Till forskning.no säger han att ".../även om Mozarteffekten har lite att göra med verkligheten, är det förmodligen en av de trevligaste formerna av pseudovetenskap. Kvacksalvares medicin kan få dödliga konsekvenser. Den vanligaste biverkan av Mozarteffekt är att du lyssnat till några Mozartkompositioner. Det kan inte skada, men självklart finns det de som hellre sluppit."

FONETISK MEDVETENHET

För Frances Rauscher väntar dock nya utmaningar. Hennes senaste forskning handlade om hur fiolundervisning påverkar barns fonetiska medvetenhet, det vill säga medvetenheten om att ord kan delas in i ljuddelar, vilket också är nyckeln till en lyckad läs- och skrivutveckling.

– Vi har undersökt femåriga barns fonetiska medvetenhet efter att de antingen fått ett års fiolundervisning, simundervisning eller ingen undervisning alls. De barn som fick fiolundervisning påvisade betydligt bättre resultat än kontrollgrupperna på ett test som avser att mäta fonetisk medvetenhet.

På frågan om Rauscher, trots stundtals massiv kritik mot Mozarteffekten, fortfarande hävdar att musik är väsentligt för barns psykologiska utveckling, svarar hon:

– Ja, jag tror att barn har stor nytta av musikundervisning och att det är berikande. Bortsett från dess kognitiva fördelar är musik naturligtvis värdefullt för den glädje den ger våra liv i alla åldrar. Jag tror inte att vi behöver påvisa kognitiva fördelar för att exempelvis motivera dess berättigande i läroplanen. Musik lär barnen så många saker: uthållighet, disciplin och lagarbete och är en viktig faktor i varje människas liv, avslutar Rauscher.

Text: Christina B. Winroth

Fakta: Spatial förmåga, rumslig förmåga, är enligt Nationalencyklopedin, förmågan att lösa uppgifter som avser linjers, ytors och rymders förhållande till varandra. Det kan till exempel handla om att kunna visualisera ett resultat, som hur det blir om man exempelvis viker ett papper på ett visst sätt.

NORSK KRITIKER

Sedan Mozarteffekten presenterades har en rad forskare ställt sig frågande till resultatens relevans. En av kritikerna är Even Ruud, professor vid Institutionen för musik och teater vid Universitetet i Oslo och vid Norges musikhögskola.

Ruud har tidigare publicerat en rad arbeten om musikterapi, musikpedagogik och ungdomskultur.

Till den norska webbsajten forskning.no, har Ruud tidigare sagt följande på temat:

"Jag har arbetat med musik i 30 år och sett vad musik kan göra för att kraftigt funktionshindrade. Få är mer upptagna med vad musiken kan bidra med än jag, säger Ruud. Mozarteffekten är det dock ingen substans i, säger han". Dock bör den inte bagatelliseras.

I intervjun framhåller Ruud att Mozarteffekten lever på myten av vår förväntan på konstens inverkan på oss människor. Det handlar också om en romantisk dyr-

www.noter.eu

KIRUNA KOMMUN

FAVÖR

Vi söker

Kulturskolechef

LÄS MER PÅ: WWW.KOMMUN.KIRUNA.SE

Skräddarsydd utbildning i ljud- och videoproduktion

Orca Mediautbildning arrangerar kurser och utbildning i marknadsledande programvaror inom ljud/musik och video. För pedagoger som vill vidareutvecklas i en specifik programvara, har vi ett enskilt upplägg där deltagaren själv kan bestämma kursinnehållet i samråd med våra lärare, utifrån skolans eller den enskilde pedagogens förutsättningar och målsättning.

■ Läs mer om kurser, certifiering och vår mobila utbildningssal på www.orca.se

Authorized
Training Center

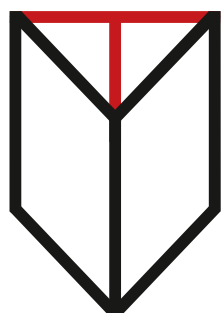

Avid Learning Partner

ORCA är auktoriserat training center för Apple (AATC) och Avid Learning Partner (ALP) vilket innebär att vi utför certifieringar i programvaror som Avid Media Composer, Final Cut Pro, Pro Tools samt Logic Pro.

ORCA Mediautbildning
info@orca.se, 090 10 06 94

ORCA

Mer än 300 000 noter,
120 000 böcker,
40 000 pjäsmanus ...

Musik- och teaterbiblioteket är öppet för alla!

www.musikochteaterbiblioteket.se

"Med Mixcraft kan jag skapa musik jag aldrig kunnat drömma om."

"Tänk så mycket tid och pengar jag hade sparat om jag hittat Mixcraft tidigare!"

"Äntligen kan jag njuta av att skapa musik istället för att svära över krångliga program!"

NY VERSION!

MIXCRAFT 6
MULTI-TRACK RECORDING STUDIO

Öka din musikaliska KREATIVITET!

MIXCRAFT är ett komplett, proffsigt inspelningsprogram. Otroligt lätt att förstå och använda! Här finns allt du behöver: ljud, loopar, instrument, effekter och mycket, mycket mer!

Skollicenser 350 kr/st!

Sweden MIDI Music

webbutik: www.swedenmidimusic.se

tel: 08-80 68 88

TIDIG påverka

I dag är forskarna överens om att intelligensutveckling och matematisk förmåga ökar om barn och studenter lyssnar på klassisk musik. – Viktigt är också de emotionella effekterna av tidig musikträning säger Töres Theorell, läkare och professor emeritus vid avdelningen för stressforskning vid Karolinska Institutet.

De första åren efter läkarexamen i slutet av 1960-talet tillbringade Töres Theorell som internmedicinare vilket innebar mycket intensivvård och hjärtinfarkter.

– Jag intresserade mig tidigt för psykosomatik och skrev en avhandling om livshändelser och hjärtinfarkter, ett ovanligt ämne på den tiden, berättar Theorell.

Då, som nu, var utmaningen att få ihop psykodynamiska tankesätt med biologiska sätt att tänka.

– Problemet är att dessa grupper inte vill prata med varandra. Möjligen har de stora upptäckterna man gjort kring hjärnan, och hur den fungerar, gjort att det är lite bättre nu för tiden.

HÖGRE IQ

I sitt yrke har Töres Theorell under många år studerat hur människan reagerar på stress. Mot bakgrund av sitt stora musikintresse har han ofta funderat över vad som händer när vi sjunger, spelar något instrument eller lyssnar när någon annan musicerar.

– När det gäller barn förefaller det som att tidig musikträning faktiskt verkar påverka hjärnans utveckling.

Han refererar till en berömd studie av E.G Schellenberg som undersökt sambandet mellan musikträning och IQ. Studien bestod av fyra testgrupper med barn i åldrarna sex – åtta år. Två grupper fick musiklektioner i piano eller sång. De andra två grupperna var kontrollgrupper som fick lektioner i drama eller inga lektioner alls. Resultaten visar en ökning av IQ för alla grupper, men att ökningen var större för de deltagare som fått musiklektioner. Ett bifynd var att dramagruppen visade på en positiv förändring i social anpassningsförmåga, vilket inte var fallet i musikgrupperna.

– Det suveräna med den här studien är att grupperna är helt jämförbara. Det innebär att man inte kan hävda att bar-

Fakta

Töres Theorell är stressforskare och amatörmusiker som bundit ihop dessa två intressen och forskat kring vilken betydelse musik har för människors hälsa.

MUSIKTRÄNING r hjärnans utveckling

nen i den ena eller andra gruppen har haft mer aktiva föräldrar eller att utfallet är genetiskt betingat, konstaterar Töres Theorell.

Han påpekar att studien dock inte visar några enorma skillnader i IQ mellan barnen.

– Man brukar också säga att den positiva effekten måste underhållas med regelbunden musikträning, annars kan lite av den här fördelen försvinna.

”TILLSAMMANSMUSIK”

Ett annat berömt exempel, som Theorell inspirerats av i sin egen forskning, är att skolbarn som får musikträning som innebär att de ser varandra, samarbetar mer.

– Det kan handla om att slå på burkar tillsammans och göra rytmer, eller att läsa ramsor tillsammans med mindre barn. I vårt projekt samarbetade vi med Leo Hoffmann, musiklärare på Musikhögskolan.

Experimentet omfattade tre grupper med barn i 11-årsåldern. En grupp fick utöver vanlig undervisning en timme extra undervisning i ”tillsammansmusik.” En grupp fick inget speciellt och en grupp fick extra datorträning.

– Sedan följde vi dessa grupper när det gällde kortisolutsöndring, som är ett slags stressmått. Prover togs genom saliven.

När hela läsåret hade gått kunde man konstatera att barnen som gått i musikgruppen hade en lägre kortisolutsöndring på eftermiddagarna.

– De andra grupperna hade inte gått ner i stressnivå. Barnen som inte fick något extra var helt oförändrade i stressnivå genom året. De barn som fick dataträning fick en variation uppåt i december sedan gick de ner till samma nivå som de hade vid start. Slutsatsen blir att eventuella förändringar inte kommer med en gång. Det räcker inte med att göra något två gånger för att få till stånd en förändring i barnens samarbetsklimat. Det här är en process på mer lång sikt.

TOLKA KÄNSLOR

En annan teori kring musikens effekter är att den ger hjälp att tolka känslor.

– Genom att använda olika typer av melodier är tanken att musiken ska förstärka upplevelsen av en viss känsla. På så vis blir barnen dels bättre på att särskilja sina egna känslor, men de kanske också blir bättre på att se när andra blir arga och sårade, oroliga och glada. Något som i slutänden förbättrar det sociala

samspelet i klassen. Men som sagt, detta kommer inte med en gång. Vi såg skillnad i stressnivåer först efter ett helt läsår.

Theorells studie var stimulerad av en mycket större undersökning som gjordes i Schweiz av pedagogen Maria Spychiger. Hon gjorde en omfattande studie med 52 skolklasser som visade att fem timmars extra musikundervisning per vecka fick barn att bli bättre i språk och matematik.

Jag intresserade mig
tidigt för psykosomatik och skrev en
avhandling om livshändelser och hjärtinfarkter, ett ovanligt
ämne på den tiden

Klasserna slumpades så att några av dem fick extra musikträning. Studien pågick under tre år då man följde dels skolprestationer, dels sociala parametrar som hur klasserna fungerade tillsammans.

– Efter tre år var det påtagligt att klasserna som hade extra musikträning fungerade mycket bättre socialt än de andra klasserna. Och då blir ju, om man får fortsätta att spekulera, även inlärningsmiljön mycket bättre. Innan studien startade fanns farhågor om att barnen skulle bli sämre i språk och matematik eftersom man skulle ta lite tid från dessa ämnen. Men så blev de inte, tvärtom, de klarade sig mycket bra.

Lärarna uppgav också att musikbarnen hade lättare att lära sig läsa och hade bättre förmåga att återberätta upplevelser och meningsinnehåll i texter. Dessutom ökade barnens samhörighet. Utanförskap, mobbing och andra sociala problem minskade i musikklasserna.

FARLIG UTVECKLING

Med den och andra liknande studier i ryggen har Töres Theorell allt mer börjat fundera på om musik och andra kulturella inslag kanske borde befrukta all pedagogik.

– Det är en fascinerande tanke. Vid ett tillfälle föreläste jag i Östersund då det kom fram en äldre dam som visade sig vara en pensionerad lågstadielärare. Hon hade gått på lärarseminariet för länge

sedan, och berättade att man på den tiden fick lära sig att varje lektion skulle starta med en sång. Det gällde även ämnen som matematik och historia. Det är ljusår från dagens situation där de kulturella inslagen i skolan skalas bort allt mer. Kognitiv utveckling är en sak, men emotionell utveckling som i sin tur relaterar till social interaktion är minst lika viktig för att människan ska kunna fungera. Att ta bort de konstnärliga inslagen i skolan är en farlig utveckling.

Som exempel nämner han Reggio di Emiliapedagogik som kom till efter andra världskriget som en reaktion mot våldet i Italien.

– Man tänkte sig att mycket estetiska influenser skulle göra barnen mindre våldsbenägna. Något att reflektera över i tider då det dras på musik och gymnastik i skolan! Visst, dagens barn lyssnar mycket på musik. Men lyssnandet kan inte ersätta glädjen och nyttan i att göra musik tillsammans.

FORMAR HJÄRNAN

Theorell berättar vidare att mycket fiol eller pianoträning i unga år påverkar hur mycket vit substans man har i hjärnan, d.v.s. hur många förbindelsestrådar det finns i hjärnan. Och det handlar inte bara om de områden som har att göra med fingerfärdighet och de rent motoriska färdigheterna.

Forskare vid Karolinska Institutet har tittat närmare på pianister och sett att ju mer de tränat, desto mer utvecklad var den vita substansen i hjärnan. De starkaste sambanden sågs vid barndomsträning, upp till elva års ålder. Något som kan bero på att hjärnan är extra formbar när den fortfarande håller på att mogna.

– Eftersom forskarna sett samband mellan vit substans och kognitiv förmåga tros flitiga musiker bli bättre på inlärning och problemlösning. Därför är det viktigt att uppmuntra folk, och inte minst barn, att fortsätta att öva på sitt instrument trots att det är lite tråkigt och trögt ibland, konstaterar Töres Theorell.

Text: Anette Bodinger

MUSIKINSTRUMENT - NOTTAVLOR - NOTER
till skolor och privatpersoner
Skolornas Musikvaruhus Sareco AB

www.sareco.se Etablerad 1958 Tel 026-61 74 60

Barnkulturforskning är inget högprioriterat område i Sverige. Men det pågår flera intressanta projekt på universitet och högskolor runt om i landet. Här presenterar vi ett urval projekt som alla fått stöd av den statliga myndigheten Vetenskapsrådet.

Thomas Lindén – Sahlgrenska Universitetssjukhuset i Göteborg, Lina Franzén – Göteborgs Universitet, Tilde Björfors – Cirkus Cirkör

Hur påverkas lärandeprocessen hos unga av cirkusträning?

Denna tvärvetenskapliga forskning har sitt ursprung i den kanadensiska neuropsykologen Donald Olding Hebb studier från 30-talet. Han tog med sig några labbråttor hem så att hans barn kunde leka med dem. När Hebb tog med sig råttorna tillbaka till labbet upptäckte han att de lärde sig övningar och uppgifter snabbare och fick bättre minne än råttorna som levde i en bur under samma period. Från dessa studier myntades begreppet "berikad miljö". Idag har man benat upp detta begrepp till fysisk aktivitet, multimodal stimulering, d.v.s. att alla sinnen blir stimulerade, samt sociala interaktioner.

Thomas Lindén, specialistläkare i neurologi och psykiatri vid Sahlgrenska universitetssjukhuset och en av forskningsledarna i projektet, försöker hitta aktiviteter, som t ex musik, socialt umgänge, dans, miljö och arkitektur som innehåller dessa tre komponenter och som kan påverka utveckling och läkning av hjärnan. Han försöker se på cellulär och molekylär nivå vad som händer och förändras i hjärnan när man utsätts för dessa komponenter. I en av hans studier,

Idrottslyftet, såg han att fysisk aktivitet hos mellanstadiebarn ökade deras prestation i de nationella proven i matematik, svenska och engelska. Denna studie stödjer berikad miljö och de tre komponenterna som stimulerar hjärnan till ökad inlärningsförmåga och utveckling.

– Våra studier på hjärnans förmåga att reparera sig fortare när man stimuleras fysiskt och psykiskt sammanfaller med Cirkus Cirkörs satsning på S:t Botvids gymnasium cirkusprogram, vars elever höjer sina betyg när de utövar cirkus. Det var genom denna studie som vi kopplades ihop med Tilde Björfors och Cirkus Cirkör via Mölndals museum. Vi har rört oss mot samma mål men använt oss av olika verktyg. Tilde börjar i cirkusen och försöker förstå hur denna påverkar hjärnan. Vi börjar med mekanismerna i hjärnan och söker någonting som kan påverka utvecklingen och läkningen av hjärnan.

Lindén bedriver även forskningsprojekt inom musik, där musik används som hjälpmedel för rehabilitering.

– Även om våra rehabpatienter inte kommer bli cirkusartister är cirkus ett

mycket intressant redskap att använda inom forskningen för att studera hjärnan. Det kombinerar alla tre komponenter inom berikad miljö; fysisk aktivitet, stimulans av alla sinne samtidigt och även en social interaktion, dels inom cirkusgruppen och dels mellan artisterna och publiken. Det hade varit intressant att föra in Tilde Björfors sju discipliner som rehabiliteringspaket, men där är vi ännu inte.

Tomas Lindén påpekar att hjärnan är fantastisk, vårt mest komplexa organ och gränslös i vilka funktioner den kan utveckla.

– Det är en stor utmaning att förstå den fungerar och hur man kan stimulera den på olika sätt. Det räcker med att titta på Cirkus Cirkör, som visar att man kan göra saker som man tror är omöjliga. Tilde Björfors har i sin forskning visat just detta, att göra det omöjliga är faktiskt möjligt.

Källa: www.circusresearch.com

Nytt och aktuellt från Gehrman's Musikförlag

Julpop

Nu i ny, reviderad upplaga! Bland nytillskotten finns bl.a. *All I Want for Christmas is You*, *Fairytale of New York*, *A Grown-Up's Christmas List* och *Jultomten är faktiskt död*. GE 10983 219:-

Spela med hela kroppen

– rytmik och motorik i musikundervisningen av Eva Nivbrant Wedin

En komplett bok om rytmik för alla kategorier av musiklejare och musikstuderande. Innehåller bl.a. avsnitt om barns motoriska utveckling och kopplingen mellan rytmik, motorik och instrumentalspel. GE 11937 390:-

TV-spel som hälsofostran – om exergaming och ungdomars lärande om kropp, fysisk aktivitet och hälsa

Mikael Quennerstedt
Hälsoakademien – Örebro universitet

Vad lär sig ungdomar när de spelar TV-spel?

Mikael Quennerstedts projekt syftar till att undersöka det lärande, avseende kropp, fysisk aktivitet och hälsa som sker i ungdomars spelande av exergames.

TV-spelande kan ses som en viktig del av dagens ungdomskultur som både kri-

tiserats i termer av stillasittande livsstil, och lyfts fram som viktig kompetens för framtiden. Men en viss typ av TV-spel, exergames, lyfts nu fram som intressanta redskap i skolan eftersom de kombinerar IT teknik och fysisk aktivitet. Inte minst har de lyfts fram i skolans hälso- och idrottsundervisning och som ett sätt att stimulera till fysisk aktivitet, att främja hälsa samt att stävja övervikt bland unga. De problem som lyfts fram i debatten är främst av teknisk eller ekonomisk art. Debatten om vad ett införande av exergames i skolan innebär för elevers kunskaper och lärande, lyser med sin frånvaro. I diskussionen nämns spelen främst som ett modernt sätt att motionera. Frågan om exergamings vara eller inte vara i undervisningen görs därmed till en fysiologisk fråga om energiförbrukning snarare än en fråga om utbildning, kunskaper och lärande.

Projektet består av tre delstudier:

- Kartläggning dels om lärare använder TV-spel i undervisningen i idrott och hälsa, dels vilka argument det kan finnas för detta.
- Undersökning av vilket innehåll avseende kropp, fysisk aktivitet och hälsa som erbjuds i själva spelet. I delstudien kommer dels manualerna till spelen att undersökas, dels innehållet i själva spelen. Frågor som ställs är vilken bild av den "goda kroppen" som finns inbyggd i tv-spelen, samt om, och i så fall på vilket sätt, föreställningar om hälsa framträder i TV-spelets innehåll.
- Studie av vad ungdomarna lär sig när de spelar TV-spelen samt hur detta lärande sker.

Projektet avser att bidra till att fördjupa den vetenskapliga kunskapsbasen om vad ungdomar lär sig när de spelar TV-spel.

Kultur för och av barn. En visuell och etnografisk studie av barnmuseum, tema- och nöjesparker och experimentverkstäder

Anna Sparrman – Linköpings Universitet

Vad är egentligen kultur för barn och för vem finns den egentligen?

Projektet syftar till att öka kunskapen om hur barn själva skapar mening kring och förstår den kultur vuxna producerar för dem och det har ett internationellt jämförande perspektiv. Förutom museum, nöjes- och temaparker i Sverige kommer barnmuseum som finns i Europa och USA att studeras.

Det finns idag en rad aktiviteter för barn inom kulturområdet. Det kan vara verksamhet som riktar sig till barn inom institutioner som från början skapats för vuxna, exempelvis barnverksamhet på

ett konstmuseum. Det finns också mer fritt organiserade tema- och nöjesparker som Astrid Lindgrens Värld, Liseberg eller olika varianter av experimentverkstäder. Det är verksamheter som lockar

miljoner barn och föräldrar där kultur och konsumtion är huvudattraktionen; nytta och lärande kombineras med nöje.

Projektet omfattar fyra olika verksamheter på fem platser. Sammanlagt kommer 60 barn med familjer och eventuella vänner att följas. Ett övergripande mål är att undersöka hur kultur/arv, underhållning och konsumtion blir delar i barns kultur och barnkultur och vilka föreställningar om barndom som skapas i dessa processer.

Sparrmans projekt fokuserar på att ta fram ny kunskap som gör det möjligt att reflektera kring frågor om vilken sorts kultur som förmedlas till barn, på vems villkor och varför.

– En annan viktig aspekt vi ska titta på är om kultur med entréavgift skiljer sig från "fri" barnkultur, säger Anna Sparrman

” Alla tittar men ingen ser
 Vad som här och nu på jorden sker
 Alla lyssnar men ingen hör
 Vad vi människor i denna stund med jorden gör

Texten kommer från en rapptext som var en del av den enorma föreställningen KRUt X som i sin tur var en del av EU-projektet KRUt. X står för experiment. Målsättningen var att testa nya arbetsformer. Temat var vatten. Elever från 27 kulturskolor i tre länder skrev små musiksnuttar, texter, gjorde filmer och danser som sedan kunde användas i föreställningen. Musiksnutarna blev stor orkestermusik med hjälp av Hasse Hjortek från Musikverket i Umeå. Alla idé-

er vävdes samman av Arne Berggren, också han från Musikverket.

Arbetet med att väva allt samman på bara tre dagar och sedan framföra två föreställningar blev en enorm upplevelse både för lärare och elever som nu fick arbeta sida vid sida med samma förutsättningar. En fantastisk skaparglädje utstrålades!

Se mer på www.krut.eu

Text Håkan Sandh
Bild från repetitionerna: KRUt

Nu startar arbetet med att knåda fram

Kulturskola 2030

BAKGRUND

Sveriges kommuner och landsting – SKL – och SMoK har nu startat det gemensamma utvecklingsprojektet Kulturskola 2030. Syftet är att försöka beskriva vilken slags kulturskola vi skall sträva efter inför 2030.

Det är mängder av frågor som vi skall ventileras. Vissa i speciella projekt och andra i seminarieform. I vår tidning Smockan, som nu kommer att få en extra stor spridning, kommer vi inbjuda till offentlig debatt om frågorna. Och naturligtvis det allra viktigaste; alla diskussioner kring framtiden på kulturskolor, på kommunfullmäktige, i partierna och alla styrelserum för regionteatrarna. Och hemma hos dig.

UTGÅNGSPUNKT

Vår utgångspunkt är att kulturskolan är den största och viktigaste av landets ungdomskultursatsningar – men minst diskuterade och utforskade. Lärare och chefer gör ett fantastiskt bra och viktigt arbete men kulturskolan som institution är ändå otydlig och behöver få en tydligare och viktigare plats främst i den nationella kulturpolitiken. Ibland behövs också en uppdatering av verksamhetsformerna. Hur detta skall gå till måste vi diskutera tillsammans, alla lärare, elever och chefer inom musik- och kulturskolorna, politiker, kulturarbetare/konstnärer, kulturtjänstemän, företrädare för lokala, regionala och nationella kulturinstitutioner och övriga intresserade.

Vi kommer ta upp ämnen som hur vi kan öka delaktigheten, dvs. se hur verksamheten förändras om vi låter ungdomarna vara mer aktiva i utformandet av verksamheten. Vi kommer att sätta fokus på genusfrågorna, samverkan med föreningslivet, samverkan med det professionella kulturlivet, samverkan med grundskolan och naturligtvis kulturskolornas

viktigaste uppgift – att ge barn och ungdomar möjlighet att utveckla ”kreativitet, färdigheter och erfarenheter genom tillgång till en mångfald av konstnärliga uttryck.” På sin fritid.

Boka in datum redan nu

14 januari:

Göteborg, Svenska Mässan

20 februari:

Umeå, Folkets Hus

5 mars:

Malmö, Luftkastellet vid bron

13 mars:

Visby, Wisby Strand

8 april:

Uppsala, Uppsala Konsert & Kongress

KOSTNAD

Ordinarie pris 700 kronor per seminariedag inkl lunch och kaffe fm. och em. Lärare och elever på kulturskolorna har ett rabatterat pris på 300 kronor som är ett självkostnadspris för lunch och kaffe.

INBJUDAN

Vi kommer att distribuera inbjudan med mer detaljerat program i början av oktober. Naturligtvis kan du då också hitta detta och anmälan via vår hemsida www.smok.se

Seminarierna finansieras av arrangörerna samt med bidrag från Arvsfonden, Statens Musikverk och Ungdomsstyrelsen.

Bilden till höger: Tidningscollage från Larviks kulturhus i Norge. Konstnär okänd.

030

We are the World in Katrineholm

KATRINEHOLM Kulturskolan i Katrineholm hade 15 elever som sommarjobbade med underhållning på stan. Två av tjejerna, Ida Gärling och Karin Karlsson, nöjde sig inte med det. Dom skulle göra som Michael Jackson och artisteliten, samla ett gäng och spela in We are the World! Skivan skulle säljas och från början var det klart

att alla pengarna skulle gå till Världens barn!

Se, och framförallt lyssna på, filmen på <http://www.smok.se/nyheter/2012/09/we-are-the-world-fran-katrineholm-till-varldens-barn> www.smok.se

Lång väntan på gitarrektioner

UMEÅ 20 000 barn väntar på att få spela gitarr inom kommunala musik- och kulturskolor. Och de kan få vänta länge. Espen Edberg i Umeå har väntat i tre år. Hade han valt att spela stråk- eller träblåsinstrument hade han kunnat få börja på en gång - men det vill han inte.

Espens pappa, Per Edberg, tycker att det här är en klassfråga, där rika familjer har råd att ta privatlektioner, medan andra tappar musikintresset.

– Man kan börja fundera på hur musikskolan resonerar kring den kö som är för gitarr, som flest barn verkar vilja spela.

Om de på något sätt medvetet, lite konspiratoriskt vill ha fler som spelar gitarr, eller om de inte har möjlighet att få fram fler gitarrlärare, eller vad det kan vara

Din son kommer med direkt om han vill spela trumpet?

– Ja, det gör han. Då finns det plats på en gång.

Det här är en gammal klassisk fråga för kommunala musikskolor och kulturskolor och ser likadan ut över stora delar av landet. Under 2010 var det över 20 000 barn som ville ta gitarrektioner men inte fick plats. Runt 10 000 köade för pianolektioner och cirka 5 000 vardera hoppades på slagverk och sång. Samtidigt låg träblåsinstrument och bleckblås långt ner på önskelistan. Eller snarare: de som ville spela blås fick plats.

Enligt Smok, Sveriges Musik- och Kulturskoleråd, arbetar de flesta skolorna för att skapa ett intresse för stråk och blås, och det är nästan alltid ett självpåtaget uppdrag och handlar inte om politiskt styrning från kommunen.

Sveriges Radio/Mitt i musiken

Här kan drömmar bli till verklighet

VELLINGE. Till hösten omvandlas Vellinges musikskola till Vellinge kulturskola Artisten. Här ska såväl barn som unga och vuxna kunna utveckla sina artistiska färdigheter.

– Nu har vi chansen att skapa någonting riktigt bra, säger kulturskolechef Britta Gustafsson.

Arbetet med att färdigställa lokaler pågår in i det sista innan undervisningen startar den 10 september. Mediahuset och Studion byggs ihop och här inne byggs bland annat loger, en stor scen, läktare, ett ljudisolerat slagverks-

rum och dansstudios med speciella golv. Även ett café kommer att få plats i de stora lokalerna.

Att gå kurser på Artisten är frivilligt och intresset har varit stort, säger Britta Gustafsson.

– Det har rasat in anmälningar. Innan vi satte igång skickade vi ut enkäter till alla elever och frågat vad de vill göra, och så har vi arbetat efter det behovet. Så det känns förankrat, säger Britta Gustafsson och förklarar varför Vellinge behöver en kulturskola.

– Det kompletterar utbudet. Alla vill inte syssla med just musik så nu erbjuder vi även serieteckning, clownscola, dans, film, teater och även DJ-kurser och internationella kurser. Nu får Vel-

linge kommun en bra teaterscen för dans, konserter och konferenser. Det behövs något sådant i kommunen.

En del kurser är terminslånga, andra ett år och vissa bara några veckor. Allt för att matcha människors olika behov och möjligheter.

Lokaltidningen Vellinge- Naset

Ambassadören Robert Wells höll kurs i Trollhättan

Trollhättan I sommar deltog ett stort gäng pianoelever i "King of piano Master Class 2012" med Robert Wells på N3 i Trollhättan. Robert skickar en hälsning till alla som var med:

Hej! Än en gång stort tack för ni tog

er tid att musicera med mig, Vincent och Victoria i Trollhättan. Jag har satt ihop ett bildspel som jag tycker speglar våra dagar ihop ganska bra. Stort tack förstås till Jeanette, Ulf och de andra på skolan. ÖVA ÖVA ÖVA och lite till (...:))) så syns vi snart igen. Ni kommer förstås ha förtur till nästa års läger. Så dom som vill är absolut med. Lite längre och i augusti. Vi siktar också att lägga ut fler lektioner och noter under hösten på King Of Piano.

mvh Magistern'!!!!!!

Bilderna nås via <http://www.n3trollhattan.se/halsning-och-bildspel-fran-robert-wells>

Sofia Balic ny projektledare inom SMoK

Sofia Balic är anställd främst för att arbeta med Om vi fick bestämma – delaktighetsprojektet som SMoK fått bidrag av Arvsfonden för att genomföra. Sofia kommer närmast från arbete som pedagogisk ledare och konsult i projektet "Rösträtt – barns rätt till sång på barns

villkor" på Malmö Högskola. Hon har bland annat också arbetat som lärare i drama på Stockholms Universitet och Malmö högskola.

Sofia Balic har sin arbetsplats på SMoKs kontor på Nybrokajen 13 i Stockholm.

STATENS
MUSIKVERK

Två nya SMoK-projekt startar

Som framgår ovan startar SMoK nu nya projekt och utökar personalstyrkan. Utöver de projekt som nu fortsätter, KRUt på västkusten, 1+3 kring kulturskolor och förningssamverkan, så startar vi Om vi fick bestämma – om delaktighet i kulturskolan – och Kulturskola på lika villkor – om jämställdhet. Arvsfonden respektive Statens Musikverk finansierar de två nya projekten. Båda dessa projekt kommer också vara kopplade till det stora utvecklingsprojektet Kulturskola 2030.

SMoK utreder Flerstämmig kulturskola

Statens musikverk har beviljat SMoK 100 tkr för en förstudie. I ansökan skriver SMoK: "Vi önskar samla många berörda parter och gemensamt utarbeta en strategi som framför allt tar sin utgångspunkt i att hitta hållbara långsiktiga lösningar för att bereda arbete som lärare på kulturskolor åt musiker med annan bakgrund än den västerländska."

Samtal förs nu med främst Arbetsförmedlingen. Förstudien beräknas vara klar någon gång under vintern.

www.smok.se

Nyheter från SMoK

Du vet väl att nyheter från andra media finns varje dag på

www.smok.se

Där kan du också skriva dina egna kommentarer!

Nästa nummer av

SMoCKAN

kommer under vecka 44

Nästa nummer:

Hur ser kulturskolelagar och läroplaner ut i andra nordiska länder?

Vad vill Du läsa i Smockan?

Tipsa redaktionen via mail till hakan.sandh@smok.se

På www.smok.se kan du hitta nyheter varje dag om musik- och kulturskolorna över hela landet! Läs och kommentera!

Från privatsak till arbetsverktyg!

Utveckla röst, tal och kroppsspråk.

www.agnetastolpe.se, info@agnetastolpe.se, tel 070-562 70 88, 0281-225 29

MUSIKINSTRUMENT - NOTTAVLOR - NOTER
till skolor och privatpersoner
Skolornas Musikvaruhus Sareco AB

www.sareco.se

Etablerad 1958

Tel 026-61 74 60

www.noter.eu

Jag har give-aways
och trycksaker i
egen shop!

Mina annonser
går ut i både tryck,
mail och sms!

Jag fick tusen
intresserade kunder
till min monter!

Våra kunder syns.

 ÅGRENSHUSET

0660-29 99 00 • www.agrenshuset.se